

ZÁZNAM ZE 41. ZASEDÁNÍ TNK 136

6. června 2013 v ÚNMZ, Praha

Přítomní: Podle prezenční listiny v příloze

K bodu 1: Uvítání členů a zahájení zasedání TNK 136, kontrola závěrů

Prof. Pavel Příbyl zahájil jednání personální agendou. Dr. Bureš představil kolegu z ČVUT Mgr. Jakuba Rajnocha, který působil prakticky v oblasti elektronického mýtného jako konzultant v zahraničí a spolupracuje v problematice WG1 jako člen NAT. Mgr. Rajnoch projevil zájem o členství v TNK 136 a souhlasil s postupným převzetím agendy po Dr. Burešovi ve WG1.

ZÁVĚR 1:

- **Členové TNK 136 souhlasí se zapojením Mgr. J. Rajnocha do práce komise.
Na 42. zasedání se uskuteční hlasování o jeho členství a převzetí agendy WG1.**

Kontrola závěrů ze 40. zasedání

- Z1: Nařízení EU č. 1025/2012 o evropské normalizaci, platné od 1. 1. 2013 výrazně ovlivňuje řízení technické normalizace a má bezprostřední dopad i na činnost TNK 136 (např. otázka výsledku notifikace ČSN 01 8245 CIS Real v evropském měřítku).
- Z2: Prof. Příbyl prezentoval stanovisko ČR k zamýšlené reorganizaci ISO 204. Kontroverzní návrh USA na zavedení mezistupně v subkomisích nebyl přijat.
- Z3: Až na dílčí výjimky jsou uzavřeny smlouvy na činnost gestorů na rok 2013 podle schváleného finančního plánu.
- Z4: Pozitivní vývoj ve financování plánu TN umožnil zařazení tří již dokončených norem jako normalizačních úkolů k převzetí překladem.
- Z5: Normy pro zpracování extraktů za 2.Q byly rozeslány, souběh práce na terminologii však ovlivnil plánované dodání stanoveného počtu extraktů (viz bod 5 jednání).
- Z6: MD ČR nedisponuje prostředky na aktualizaci webové aplikace Slovník dopravní terminologie.
- Z7: Práce na etapě II: Zpracování nové ČSN 73 6100-5 Terminologie dopravní telematiky probíhají podle stanovené metodiky. Vzhledem k návaznosti etap a odevzdání dílčích výstupů je nutná termínová kázeň.
- Z8: Podle schváleného plánovacího listu bude v červnu dokončena k připomínkování první verze nové ČSN 01 8245 CIS Real.
- Z9: 41. zasedání se uskutečnilo v plánovaném termínu.
- Z10: Návštěva vily Tugendhat v rámci jubilejního 40. zasedání u příležitosti desetiletí činnosti TNK 136 byla účastníky hodnocena jako zdařilá.

PROJEKT PŘEJÍMÁNÍ EVROPSKÝCH A MEZINÁRODNÍCH NOREM

K bodu 2: Informace ze zasedání CEN/TC 278 a ISO/TC 204

Prof. Příbyl představil ve stručném výtahu hlavní závěry a stav práce z jarních zasedání obou sledovaných komisí. Podrobné cestovní zprávy jsou zveřejněny ve Zprávě za 2.Q. Kromě konkrétních usnesení z průběžného zpracování nových položek je významná i diskuze o reorganizaci práce v ISO/TC 204. Výsledek živé diskuze, do které se zapojila i česká strana, zatím k navrhované restrukturalizaci nevedl, nicméně se nepodařilo do aktivnějšího způsobu práce začlenit i některé programové postupy mj. prezentované českou stranou.

ZÁVĚR 2:

- **Zkrácené závěry a doporučení pro gestory jsou přiloženy k tomuto zápisu ze 41. zasedání k realizaci gestory.**

K bodu 3: Vývojové trendy v CEN a ISO, aktivity gestorů a přínos TNK 136

Souběžně se svým referátem reagoval prof. Příbyl i na hodnocení aktivity jednotlivých gestorů, jak jsou registrováni v CEN a ISO (WG). Objektivním důvodem pro neúčast delegátů ČR na zasedáních WG je faktická eliminace prostředků na zahraniční cesty, ke kterým došlo náhradním začleněním projektu STANDARD III A, B do finančního plánu projektu.

Komentář z CEN a ISO dokládá citelný zásah do financování prací v ČR. Gestori jsou odkázáni na financování pracovních cest z jiných zdrojů (mezinárodní projekty výzkumu aj.), případně na opakovaná zasedání v ČR (Dr. Plíhal).

Významným krokem je představená aktivita Ing. J. Vlčínského (s podporou WG8) uspořádat DATEX User Forum 2014 v Ostravě jako dvoudenní konferenci uživatelů s předpokladem účasti více než stovky zahraničních účastníků (podklady v průběžné zprávě za 2.Q). Rovněž práce na ontologii ve spolupráci s japonskou stranou pokračují podle pracovní dohody (v ČR bez finanční podpory). Existuje možnost dílčího využití řešeného normalizačního úkolu ČSN 73 6100-5 formou myšlenkových map ke strukturovanému uspořádání kodifikovaných termínů.

Prezentace extraktů narazila na dvě otázky, a to legálnosti vzhledem k autorskému právu a nákladů na zpracování extraktů. Druhá otázka je snadno řešitelná v případě, že extrakt bude schválen jako oficiální formát místo dosavadní anotace (nebo jako její doplnění), a to přímo od zpracovatelů příslušné normy v rámci řešeného úkolu.

Na první otázku s ohledem na pozitivní zkušenosti a podporu ÚNMZ bude užitečné reagovat podrobnějším vysvětlením cestou prof. Příbyla předsedovi CEN/TC 278.

ZÁVĚR 3:

- **Citelné omezení finančních prostředků na zahraniční jednání je negativně hodnoceno v CEN a ISO. Doporučení pro vyčlenění prací na projektu STANDARD v roce 2014 z tohoto nouzového řešení trvá.**
- **V rámci maximální úspory cestovních nákladů byla přednesena výzva pro realizaci tří cest aktivním gestorům ještě v roce 2013.**

NÁRODNÍ PLÁN A: ZAVEDENÍ NOREM PŘEKLADEM NEBO PŘEVZETÍM ORIGINÁLU

K bodu 4: Přehled aktivit CTN, připomínkové normy a řešené úkoly v plánu TN

Mgr. L. Svorová komentovala dokumenty Zprávu o činnosti SILMOS CTN a Přehled řešení normalizačních úkolů a poděkovala gestorům za včasné posílání vyjádření k zasílaným dokumentům. V návaznosti na zprávu Prof. Příbyla také poznamenala, že ke všem zmíněným rezolucím a rozhodnutím byla příslušným gestorům rozeslána avíza a gestori se s nimi obeznámili a zaslali vyjádření ÚNMZ.

Za 2.Q bylo odevzdáno 8 norem, na 3.Q je k dnešnímu dni zaplánováno 7 norem k převzetí + 3 nově přijaté normalizační úkoly.

ZÁVĚR 7:

- **TNK 136 oceňuje postup ÚNMZ a děkuje za aktivní pomoc a spolupráci ze strany Ing. J. Křivky při zavedení do plánu TN normy CEN TR 15638-1 (TARV) a třech dalších důležitých norem ze tří různých WG, na které se v minulosti nenašly finanční prostředky.**

K bodu 8: Informace o návrhu nové ČSN 018245 CIS Real

Mgr. David Bárta přiblížil význam a aktuální stav zpracovávané ČSN 01 8245 Informační systémy ve veřejné dopravě osob – Celostátní systém informací v reálném čase (CIS Real), doplněný o komentář Ing. Křivky. Norma nyní prochází notifikačním procesem v CEN a očekává se, že na začátku měsíce července bude známo, zda je možné vyhlásit připomínkové řízení. Ing. Večerka požádal všechny gestory, aby aktivně přistoupili k připomínkování této první ČSN, která je v TNK 136 vytvořena.

ZÁVĚR 8:

- **Zástupce CDV zašle do 28. června 1. návrh normy ČSN 01 8245 (CIS Real).**
- **Po ukončení notifikačního procesu rozešle SILMOS všem gestorům tuto normu k připomínkovému řízení.**

NÁRODNÍ PLÁN B: STANDARD III B (2013)**K bodu 5: Přehled prací v 2.Q, plánované extrakty ke zpracování ve 3.Q**

Ing. Večerka poděkoval všem gestorům, kteří včas zaslali své extrakty a požádal všechny, aby si vyhradili čas na zpracování extraktů do daného termínu. Vzhledem k paralelní práci na ČSN požádal o zaslání již 2 týdny před komisí, tedy do 21. srpna.

ZÁVĚR 9:

- **Termín odevzdání extraktů za 3.Q je do 21. srpna.**
- **Gestoři, kteří neodevzdali extrakty za 2.Q je odevzdají společně s extrakty za 3.Q.**

ČSN 73 6100-5 TERMINOLOGIE DOPRAVNÍ TELEMATIKY**K bodu 6: Metodika práce pro etapu III (včetně MPN – terminologie)**

V rámci tvorby ČSN 73 6100-5 Terminologie dopravní telematiky komentovala Ing. V. Vrtěnová aktuální stav odevzdaných šablon s termíny společně s tabulkou zobrazující rozdíl mezi šablonou verze 0 a odevzdanou šablonou verze 1 po odstranění duplicit. Všechny pracovní verze šablon s termíny SILMOS uchovává a zálohuje.

Ing. Vrtěnová zároveň požádala gestory, aby důsledně dodržovali termíny spojené s odevzdáním prací spojených s ČSN vzhledem k faktu, že se jedná o normalizační úkol, který je pevně termínovaný.

ZÁVĚR 10:

- **Naléhavý požadavek na gestory, kteří dosud neodevzdali šablonu E II, aby tak učinili nejpozději do 20.6. Práce musí být předloženy ÚNMZ jako etapa normalizačního úkolu.**

Ing. Večerka vysvětlil metodiku práce v etapě III (viz Zpráva za 2.Q a brožurka). Cíle etapy III platí beze změny s dalším upřesněným postupem při využívání myšlenkových map.

ZÁVĚR 11:

- **SILMOS rozešle aktualizovanou šablonu gestorům pro E III (pořadí abecední v češtině) do 19. června.**
- **Konečný termín pro gestory k odevzdání uspořádané šablony termínů je do 31. srpna.**

PhDr. Věra Vlková z ÚNMZ doplnila představení metodického pokynu MPN1/SPEJ 10 ke správné tvorbě definicí, který je součástí zprávy, o další dva související metodické pokyny: MPN1/SPEJ 2 a 3.

Dále na příkladu z metodiky pro gestory v etapě III (ve Zprávě za 2.Q a v brožurce) z části 1: Základní názvosloví normy ČSN 73 6100 poukázala PhDr. Vlková na chyby ve formulacích definic, kterým je potřeba se vyhnout. Některé termíny byly bez ohledu na lingvistickou správnost doslovně převzaty z legislativních podkladů.

ZÁVĚR 12:	<ul style="list-style-type: none"> • SILMOS zašle gestorům MPN1/SPEJ 2 a 3. • Příloha 1 metodiky pro gestory v etapě III je pouze příkladem lineárního řazení termínů, nikoli návodem k tvorbě definic.
------------------	--

K bodu 7: Metodika práce při tvorbě myšlenkových map + K bodu 9 a 10: Diskuze, rozprava

Doc. Ing. O. Příbyl představil prezentaci o tvorbě myšlenkových map a použití myšlenkových map k nalezení nových termínů, které v terminologii k vytvářené ČSN chybí, s použitím volně dostupného software XMind.

V následující diskuzi se nabídl Ing. Vlčinský, který myšlenkové mapy také v praxi používá, že vytvoří konverzní skript k převedení položek z Excelu do programu FreePlane. Výhodou tohoto postupu bude připojení dalších atributů (anglický termín, definice, zdroj) ke každému termínu, což usnadní orientaci při řazení termínů a bude lépe využitelný v rámci ontologie.

Stupeň podrobnosti MM:

Nejvyšší stupeň hierarchie je pro gestora v danou chvíli jeho WG. Množství úrovní (míry podrobnosti) nelze dopředu zobecnit, je ale dobré si uvědomit, že zpracovávaná ČSN má pokrýt základní terminologii Dopravní telematiky (nikoli IT, ačkoli některé termíny se mohou překrývat), a že MM nám má sloužit jako nástroj pro hierarchizaci a doplnění termínů v ČSN, aby jednotlivé kapitoly a skupiny dávaly smysl.

Víceznačné označení

Pokud bude jeden termín různě definovaný ve více WG, nejlépe je definovat jej dodatečně použitím závorek např. „architektura <ITS>“ (WG13) a „architektura <TARV>“ (WG12).

Návrh způsobu práce s MM:

Nejprve je dobré představit si, jak lze termíny shlukovat (např. formou volné asociace, dedukce apod.) a použít pro tuto skupinku pracovní označení. Poté zařadit termíny do patřičné úrovně hierarchie a nakonec upravit nebo doplnit chybějící nadřazený termín/název. Nově vytvořený termín má obsahovat definici (k tomu mají sloužit metodické pokyny MPN1/SPEJ 2, 3, 10).

Předpokládá se, že nové termíny vzniknou ponejvíce u chybějících nadřazených termínů a v rámci jednotlivých úrovní (skupinek), případně podřazených termínů (zde ale nezacházet do přílišných podrobností, abychom zůstali na poli dopravní telematiky a nepřesunuli se zcela např. na pole informatiky).

Další využití myšlenkových map

Myšlenkové mapy by měly být dále použitelné pro ontologii. Prof. Příbyl proto žádá gestory, aby si zaznamenávali přibližně čas strávený na tvorbě hierarchie termínů. Tato informace dává představu o pracnosti a náročnosti tvorby ontologie oboru.

ZÁVĚR 13:	<ul style="list-style-type: none"> • TNK 136 děkuje doc. Ing. O. Příbylovi za přípravu prezentace k tvorbě myšlenkových map. • Ing. Vlčinský napíše konverzní skript k vložení položek z Excelu do programu FreePlane, který bude k dispozici od 19. června i s instrukcemi. • Vytvořenou myšlenkovou mapu zašlou gestoři do 31. července (!) na SILMOS společně s časovou náročností práce. • Myšlenkové mapy jednotlivých WG budou od 1. 8. zveřejněny gestorům pro další inspiraci a společné rozvíjení jednotné ontologie TC.
------------------	--

Problém překrývání terminologie:

Některé chybějící termíny budou z oblasti IT. Za tímto účelem přislíbil Ing. Křivka zaslání doporučení na normy s terminologií IT, což také ihned učinil.

Zároveň Ing. Altmann vytvořil tabulku, kde lze vkládat IT termíny, se kterými se gestoři ve svých WG setkají a které nepatří pouze do ITS, ale jsou v ITS používány. V tabulce jsou momentálně termíny z IT oblasti, které se vyskytly v normách WG 1 a budou doplněny o další IT termíny ze skupiny norem ČSN ISO (IEC) 2682, aby nebyly vytvářeny nové definice, pokud již existují. Zda budou IT termíny tvořit kapitolu zvlášť nebo budou součástí jednotlivých WG vyplyne z hotové práce.

ZÁVĚR 14:	<ul style="list-style-type: none"> • Při vytváření nových termínů se držet na poli Dopravní telematiky. • U víceznačných termínů konkretizovat termín v závorkách <>. • Link na tabulku s IT termíny: https://docs.google.com/spreadsheet/ccc?key=0AuDRKxCfJaLGdHBaX0hQbklxV3BNSHJ6cGtGZFF5WkE#gid=0 • K vytvoření definice chybějícího pojmu lze použít např. slovník PIARC: http://www.piarc.org/en/Terminology-Dictionaries-Road-Transport-Roads/term-search/
------------------	---

ZÁVĚR 15:	<ul style="list-style-type: none"> • Příští 42. zasedání TNK 136 se uskuteční na ÚNMZ ve čtvrtek 5. září 2013. • Gestoři by se měli zamyslet nad závěry k organizaci/vylepšení naší práce přednesené ve zprávě prof. Příbyla. • Žádost na všechny členy komise (zejména nepřítomné), aby se dokázali vypořádat s uvedenými úkoly, které jsou termínově vázány na práci komise jako celku.
------------------	---

Zpracoval: Ing. I. Večerka, Mgr. L. Svorová
Kontrola: prof. P. Příbyl, CSc., Ing. Olga Křištofiková

Přílohy:

Prezenční listina

Zpráva o činnosti prof. P. Příbyla

Informační materiál pro gestory: Getting Started (ISO working group; Convenors)

Metodické pokyny ÚNMZ: MPN1 / SPEJ 2 a 3